

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Andra kammaren.

Nr 45.

Fredagen den 24 mars.

Kl. 3,30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 17 och den 18 innevarande mars.

§ 2.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 96, angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel;

nr 97, angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre besiktningsrustmästaren P. G. Anderssons änka Katarina Karolina Andersson, född Sundquist;

nr 98, angående pensioner å allmänna indragningsstaten åt arbetarna vid Borghamns kalkstensbrott A. Samuelsson och A. M. Carlsson;

nr 99, angående pension å allmänna indragningsstaten åt förrådsdrängen vid arméns intendenturförråd å Karlsborg A. Stendahl;

nr 100, angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre volontären vid Västerbottens regemente K. A. Bergqvist;

nr 101, angående föreståndarinnan vid skolhemmet i Vänersborg för blinda dövstumma Elisabeth Anrep-Nordins delaktighet i dövstumläraernas pensionsanstalt;

nr 102, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket; och

nr 103, angående ersättning åt vikarier å läkartjänster vid statens hospital och asyler.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 95, med förslag till lag om expropriation m. m.

§ 4.

Vidare föredrogs var efter annan de på kammarens bord lig-
gande motionerna; och hänvisades därvid till statsutskottet motio-
nerna:

nr 239, av herr *Månsson*; samt
nr 240, av herrar *Ingvarson* och *Kloo*.

Vid remiss av
motionen nr
241.

Härpå föredrogs motionen nr 241, av herr *Palmstierna*, om visst
tillägg till andra kammarens arbetsordning m. m. Därvid yttrade

Herr *Hildebrand*: Herr talman, mina herrar! Då den
motion, det här är fråga om att remittera, synes mig ha en innebörd
och syftning, som går mycket längre än vad motionären kanske tänkt
på, tillåter jag mig med talmannens medgivande här uttala några ord.

Vi känna ju till, att båda kamrarnas medlemmar ha samlats i
denna sal ett par gånger för att inför lyckta dörrar åhöra meddelan-
den från någon regeringsledamot. Motionären utgår härifrån och
anser, att det bör skapas några bestämda former för dessa samman-
träden, så att det därvid även kan bli debatt.

Om man nu tänker sig, att det inrättades några former för att
vid dessa sammanträden även kunna få till stånd debatter, så kan
det tänkas fall, när det komme att framläggas förslag och påyrkas
votering. Om detta då icke kunde medgivas, funnes ju alltid det
sättet att med massinstämmanden i något uttalande faktiskt få öp-
pen votering, d. v. s. att här skulle man på ett sammanträde av
båda kamrarna, där frågor skulle debatteras och — såsom mycket
möjligt kunde bli — även bestämda uttalanden skulle göras. Ett
sådant sammanträde är i våra grundlagar okänt; och när då mo-
tionären tänker sig att få bestämda former därför genom ändringar
i båda kamrarnas arbetsordningar, synes han mig vara inne på en
väg, som, så vitt jag kan finna, allra först måste erfordra en grund-
lagsändring, så att det i grundlagen verkligen fastställes, att sådana
gemensamma sammanträden med kamrarna, där överläggning kunde
äga rum, äro medgivna. Först därefter torde, så vitt jag kan finna,
något eventuellt böra intagas i arbetsordningarna därom. Det före-
faller mig alltså, som om man på den vägen omöjligt kan komma till,
vad motionären anser vara önskvärt.

Nu tror jag, att motionen även ur en annan synpunkt kommer
olägligt. Det synes mig nämligen icke alls olämpligt med sådana
gemensamma enskilda sammankomster, där meddelanden lämnas;
men skall man gå in på denna väg, som ju är ett steg mot enkammar-
system, får saken en helt annan innebörd, och då kan man tänka sig,
att påföljden av detta skulle kunna bli, att man icke längre från
regeringsbanken får några meddelanden till båda kamrarnas leda-
möter vid enskilda sammanträden, utan att det skulle bli konfiden-
tiella meddelanden i vardera kammaren för sig.

Jag har önskat uttala detta, herr talman, nu då motionen skall
remitteras.

Herr Palmstierna: Herr talman! För att det vid ärendets behandling inom utskottet icke må råda något missförstånd, torde det vara skäl, att jag med några få ord berör vad som nu yttrats av herr Hildebrand.

Vid remiss av
motionen nr
241.
(Forts.)

Herr Hildebrand utgår därifrån, att jag skulle åsyfta, att dessa gemensamma sammanträden skulle få den karaktär, som han tecknade, nämligen med debatter och med eventuella förslag och voteringar, således ett vidhäftande av hela dagordningsinstitutet. Detta har jag givetvis i min framställning icke åsyftat, och jag skulle gärna vilja skingra varje tanke därpå. Mitt resonemang har i stället varit följande. I och för sig kan man verkligen vara mycket tveksam därom, huruvida den praxis, som börjat införas på senare tid, att högviktiga meddelanden till riksdagen — ty det är ju i alla fall meningen, att riksdagens samtliga ledamöter skola erhålla del därav — vilkas betydelsefulla karaktär framgår därav, att de bli föremål för sekret, hemlig behandling, lämnas vid sidan av grundlag och arbetsordning, således icke på något i lag föreskrivet sätt. I och för sig är detta onekligen rätt egendomligt, och detta förfarande kan ju också medföra vissa konsekvenser. En konsekvens är t. ex. den, att oaktat meddelandena ha denna stora vikt och betydelse och det därför är synnerligen önskvärt, att den åhörarskara, som mottager dem, får en så klar uppfattning därav, att inga felaktiga föreställningar uppstå, att icke på någon enda punkt oklarhet kan råda, och oaktat att, därest en sådan oklarhet likväl uppkommit, det är för alla parter ytterst önskvärt, att den avlägsnas, så saknas med nuvarande form möjlighet att detta kan ske inför den församling, som åhör dem. Jag torde också, utan att röja något, kunna säga, att erfarenheten visat, att en sådan olägenhet faktiskt förefinnes med den nuvarande ordningen.

Det är den ena sidan av saken. Den andra sidan är den, att i den mån denna utveckling skulle fortgå i ökad utsträckning, kunde vi komma därefter, att det blir en död bokstav den möjlighet, som finnes enligt arbetsordningen att i grundlagsenlig form inom riksdagen behandla dessa hemliga spörsmål och det på ett sådant sätt, att man kan till vederbörande statsråd rikta den framställning, som är alldeles förknippad med det ärende, som förehaves. Det är även denna möjlighet till att denna nya praxis kan leda oss in på en väg, som för bort från grundlagen, som gjort, att jag velat fästa uppmärksamheten på detta spörsmål.

Nu säger den föregående ärade talaren, att det härmed må förhålla sig hur som helst, så är likväl förslaget av den beskaffenheten, den reform, som föreslås, sådan, att man näppeligen kan tänka sig, att den kan genomföras utan ändring i grundlagen och en *därpå* byggd ändring i vederbörliga arbetsordningar. Jag vill härtill svara, att detta givetvis är vad som skall bli föremål för utskottets behandling. Det blir utskottet, som kommer att pröva denna sak, och jag vill därför på det

Vid remiss av stadium, där frågan nu ligger, icke upptaga detta till diskussion. Jag förstår herr Hildebrands tankegång, men jag vill icke nu ingå på densamma. Men utskottet torde, som sagt, komma att pröva detta.

(Forts.)

I varje fall synes det mig önskvärt och nyttigt, att — så viktiga frågor som det i själva verket här gäller — ärendet bringas på tal inom riksdagen, så att man kan få en allmän uppfattning om, hur saken rätteligen bör behandlas. Ty det tillstånd, som nu råder, tror jag icke är fullt tillfredsställande.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt att överlämna ifrågavarande motion jämte de i anledning av densamma nu avgivna yttrandena till sitt femte tillfälliga utskott.

§ 5.

Statsutskottets utlåtanden nr 4 och 40, som nu föredrogos, bordlades åter.

§ 6.

Föredrogos vart för sig statsutskottets memorial:

nr 41, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning om arvode åt en särskild föredragande i finansdepartementet; och

nr 42, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående användande av uppkommet överskott å anslag till uppförande av mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband.

De i dessa memorial föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 7.

Härefter föredrogos, men blevo ånyo lagda på bordet bankoutskottets utlåtanden nr 21, 23 och 24, andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 5 samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 4.

§ 8.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 56, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial, nr 43, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda anslaget för religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder; samt

jordbruksutskottets utlåtande och memorial:

nr 35, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t dels angående åtgärder till varaktigt befrämjande av en planmässig nationell kraft- och bränslepolitik, dels angående utredning rörande frågan om torvens användande som bränsle m. m.:

nr 36, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande väckt motion om personlig lönefyllnad åt två vaktmästare vid veterinärhögskolan; och

nr 37, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i frågor rörande anslag under riksstatens nionde huvudtitel.

§ 10.

Herr *Ingvarson* avlämnade en av honom med flere undertecknad motion, nr 242, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 92, angående anslag till arbetslöshetens bekämpande.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

§ 12.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Öberg</i>	under 5 dagar fr. o. m. 25 mars,
» <i>Ström</i>	» 2 » » 29 » och
» <i>Sundberg</i>	» 2 » » 27 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,49 e. m.

In fidem
Per *Cronwall*.